

1. Дудаш Т.І. Практика Європейського суду з прав людини: навч.-метод. посібник. К.: Алерта, 2013. 368 с.

2. Рішення Конституційного Суду України від 12.04.2012 р. №9-рп/2012 у справі за конституційним зверненням громадянина Трояна Антона Павловича щодо офіційного тлумачення положень статті 24 Конституції України (справа про рівність сторін судового процесу). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-12#Text>

РОЛЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ У ГАРМОНІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА З МІЖНАРОДНИМИ ДОГОВОРАМИ

Н. В. Камінська

головний науковий консультант

Дослідницької служби Верховної Ради України,

доктор юридичних наук, професор,

В умовах активізації євроінтеграційних процесів України перед численними органами публічної влади в Україні постали завдання щодо забезпечення адаптації і гармонізації національного законодавства з європейськими правовими стандартами. Йдеться про тривалі і складні, послідовні процедури, які не є новими ні для нашої держави, ні для інших, які набули відповідного досвіду на цьому шляху. Безумовно, важливою при цьому є роль органів конституційної юстиції, що зумовлює звернення уваги на деякі аспекти.

Відповідно до Конституції України, Закону України «Про Конституційний Суд України» 2017 р. з-поміж повноважень Конституційного Суду України – надання за зверненням Президента України або щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, або Кабінету Міністрів України висновків про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або

тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість (ст.7). [1]

Аналіз конституцій інших держав демонструє різні підходи законодавців до закріплення аналогічних повноважень. Так, за Конституцією Литовської Республіки Конституційний Суд надає висновки стосовно того чи не суперечать міжнародні договори Литовської Республіки Конституції (ст.105). Конституційний Суд Республіки Болгарія на підставі ст. 149 Конституції приймає рішення відповідність Конституції укладених Республікою Болгарія міжнародних договорів перед їх ратифікацією, а також про відповідність законів загальнооб'язаним нормам міжнародного права та міжнародним договорам за участю Болгарії.

На Конституційний Суд Республіки Словенія покладено повноваження з вирішення справ щодо відповідності законів, постанов і рішень органів місцевого самоврядування міжнародним договорам, укладеним державою, і загальним принципам міжнародного права (ст. 160 Конституції)

У свою чергу, за Конституцією Чеської Республіки Конституційний Суд вирішує справи про скасування законів чи їх окремих положень, якщо вони суперечать конституційному законодавству або міжнародному договору, скасування інших правових актів чи їх окремих положень, якщо вони суперечать конституційному законодавству, законодавству або міжнародному договору (ст.87).

Дещо інший підхід закріплено у Конституції Республіки Молдова. Так, у ст. 135 регламентовано, що Конституційний Суд здійснює за запитом контроль конституційності законів, регламентів і постанов Парламенту, указів Президента Республіки Молдова, постанов і розпоряджень Уряду, а також міжнародних договорів, однією із сторін яких є Республіка Молдова.

Виходячи з поширеного пріоритету міжнародного права над національним законодавством, постало ряд викликів для сучасного конституціоналізму, включаючи необхідність забезпечення юридичного верховенства конституції, пошук оптимальних моделей гармонізації національного законодавства з

міжнародними договорами тощо. У результаті, об'єктами судового конституційного нормоконтролю у багатьох країнах стали не лише акти національного законодавства, а й міжнародні договори і закони, що мають відношення до міжнародних договорів (закони про ратифікацію, акти про затвердження міжнародних договорів і т.д.). Як підкреслюють дослідники, у ряді держав компетенція конституційного суду поширюється на міжнародні договори без відповідної конкретизації: ті, що вже підписані, але не ратифіковані, або такі, що вже набули чинності після їх підписання, ратифікації або затвердження компетентними органами, або на обидва згадані випадки. Тобто йдеться про попередній судовий конституційний нормоконтроль стосується міжнародних договорів, які не набули чинності, і законів, що стосуються цих міжнародних договорів, а також наступний судовий конституційний нормоконтроль, що здійснюється після ратифікації та набуття чинності міжнародного договору.

Найчастіше органи конституційної юстиції наділені повноваженнями перевіряти конституційність саме тих міжнародних договорів, які ще не набули чинності, щоб попередити виникнення суперечностей між конституцією країни та її міжнародними зобов'язаннями. Міжнародні договори проходять перевірку на конституційність шляхом попереднього контролю в Австрії, Албанії, Андоррі, Болгарії, Греції, Іспанії, Німеччині, Словенії, Угорщині, а також у низці арабських, африканських і латиноамериканських держав (Алжир, Габон, Конго, Мадагаскар, Малі, Сенегал, Туніс, Чад, Гватемала, Коста-Ріка, Чилі). У порядку наступного судового контролю конституційність міжнародних договорів перевіряється конституційними судами Австрії, Греції, Ісландії, Португалії, Афганістану, Філіппін, Мавританії, Мадагаскару. [2]

Згадані вище положення українського законодавства регламентують повноваження здійснювати обидва види контролю конституційності міжнародних договорів: наступний щодо чинних міжнародних договорів України та попередній стосовно тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість. Прикладом

останнього є Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) №3-в/2001 від 11 липня 2001 р. [4]. Неодноразово сучасні учені підкреслювати, що даний висновок уже не відповідає реаліям сьогодення, тому відповідна практика потребує модернізації.

Цікавими є наукові погляди та аргументи Д. Терлецького, Н. Шаптали, Н. Сергієнко щодо конституційної імплементації міжнародних договорів, її механізму і відповідних складових, що визначають змістовно-сутнісний характер імплементаційної діяльності, уповноважують певні органи на вжиття ними заходів та засобів, а також взаємовідносини і функціональний зв'язок.

Отже, важливими і необхідними є дослідження теоретичних, практичних і прикладних аспектів діяльності органів конституційної юстиції загалом, а також засад та особливостей реалізації імплементаційної діяльності Конституційного Суду України зокрема. В сучасних умовах набуття Україною статусу кандидата у члени Європейського Союзу, виконання міжнародно-правових зобов'язань у різних сферах, активного реформування і невідкладної післявоєнної відбудови, на наше переконання, власне даний орган покликаний відгравати провідну роль у конституційному механізмі стримувань і противаг, незворотності і послідовності євроатлантичного курсу, забезпечення гармонізації національного законодавства з європейськими правовими стандартами.

Список використаних джерел:

1. Про Конституційний Суд України: Закон України № 2136-VIII від 13 липня 2017 року. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 35, ст.376. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
2. Пілюк С.В. Конституційний контроль міжнародних договорів в умовах глобалізації. <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/20020/1/178-181.pdf>

3. Камінська Н.В., Костицький М.В. Діяльність Конституційного Суду України на сучасному етапі: здобутки, проблеми та перспективи. *Європейські перспективи*. 2019, №3. С. 5-14.

4. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) 11 липня 2001 року Справа №1-35/2001 №3-в/2001 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01/print>

5. Шаптала Н.К. Доказування у конституційно-судовому процесі: філософсько-правові засади : монографія. Київ: Логос, 2018. 388 с.

6. Терлецький Д. Поняття і механізм конституційної імплементації міжнародних договорів. http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_4/132.pdf

НАСЛІДКИ ПОДАННЯ ЗАЯВИ З «ДЕФЕКТОМ»: НОВАЦІЇ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОЦЕДУРНИХ РІШЕНЬ ТА ДІЙ АДМІНІСТРАТИВНОГО ОРГАНУ

Т.О. Коломоєць,

декан юридичного факультету

Запорізького національного університету,

д.ю.н., професор, член-кореспондент НАПрН України,

Заслужений юрист України

З прийняттям Закону України «Про адміністративну процедуру» передбачається впровадження нової процедурної моделі забезпечення «балансу» публічних і приватних інтересів, із активізацією ролі адміністративних органів у забезпеченні справедливого та законного вирішення справ, оптимізації комунікації приватних осіб із публічною адміністрацією. Впроваджуючи два способи початку адміністративного провадження (подання заяви особою та за ініціативою адміністративного органу), законодавець фактично відводить активну роль адміністративному органу у кожному з них,